

میس عربزاده
عضو مرکز وکلای استان تهران

یادشان بخیر، استاد مهریان و دوستادشتای
داشتم که همیشه در کلاس جرم شناسی بودم که یکی
از دوستان که بسیار رُست و به قول هم دوراهای دیسپلین
و کالتش با لایی داشت از استاد پرسید:

چنان استاد در فرض اگر توانستیم روزی وکیل دادگستری
شوبیم، چگونه موکل جذب نکم؟
چه کسی به ما کار می دهد؟
از کجا مطلع خواهند شد؟

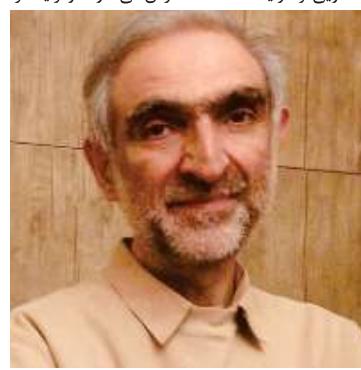
استاد از این سوال بسیار استقبال کردند و با شوق و حرارت
فراوان در کلام که هر مخاطبی را مجنوب و مایل به گوش جان
سپردن می نمود، از صندلی خود بلند شدند و اینگونه فرمودند:
بچه ها "هزاران وارد حرفه وکالت
شید خواه نا خواه باید و ناید های
روزمران را تیپیده همیش شفونات وکالت
از نوع انتخاب پوشش گرفته تا گویش و
غیره مسائلی است که در گرینش شما
توسط موکل موثر خواهد بود.

شود تمام تصورات و امید و باور هایی که برایش بصورت حباب
شیشه ای ساخته اید بر سرش اوار شود.

این اصول را رعایت کنید مطمبا باشید حتی اگر نتوانید کمکی به
او بکنید همین صداقت شما باعث می شود شمارا به اطرافیان و

دوستان و اشیان معرفی کنند.

بچه ها "هر زمان موکلی داشتید که شروع به بدگویی از هر یک

استاد دکتر غلامحسین مسعود

همکاران و یا دریافت مبالغی یعنی جهت از کلام شما برورد. مطما
باشید اگر چنین بنمایید موکل شما را انسانی شیاد و سودجو

قضاوت خواهد کرد.

بچه ها "درس بخواهد همه شما لیسانس خواهید گرفت، وکیل
خواهید شد اما فقط تعدادی از شما وکلای موقوفی خواهید بود،

که درس می خواند و از یادگرفتن و آموختن خواهی را بی نایز نمی
دانند. علم حقوق فرار است

و وکیل باید به روز باشد در
لحظه زندگی کند.

بچه ها "زیاد حرف زدم
در سامان مانند...

و من امروز به تاریخ پانزدهم
دی ماه هزار و چهارصد و بیک

این یادداشت را با افتخار
تقدیم می کنم به روح

پاک یگانه استاد بی مثال
و فقید حضرت استاد

دکتر غلامحسین مسعود
که سالها پروانه وکالت را

به گوشه ای از اتفاق کارشان
شیده شدند که خواه بخواهید یا نخواهید بود سمت خودتان بر

شیده شدند که درس و بحث و دانشجویان صرفه به تدریس
پرداختند و زمانی که از دلیل عدم فعالیت وکالتی از ایشان

پرسیدم بیان فرمودند شوق من شماها هستید، دانشگاه برای
من همه چیز است ...

و حال من دگر چه بگویم که گویا اصلا با رفتنشان رونق از
علم جزا برند و نقطه پایانی در دفتر اشتیاق تمام مریدانشان

گذاشتند.

شود تمام تصورات و امید و باور هایی که برایش بصورت حباب
شیشه ای ساخته اید بر سرش اوار شود.

این اصول را رعایت کنید مطمبا باشید حتی اگر نتوانید کمکی به
او بکنید همین صداقت شما باعث می شود شمارا به اطرافیان و

دوستان و اشیان معرفی کنند.

بچه ها "هر زمان موکلی داشتید که شروع به بدگویی از هر یک

از همکارانتان کرد با او هم نوا تشود و

اجرازه هم ندهید که ادامه بدهد. جرا که
مطمبا باشید چنین شخصی با شما هم

همین گونه طی خواهد نمود و بیرون از
دفتر برای شما هم بدگویی خواهد کرد.

بچه ها "هزاران وارد حرفه وکالت
شید خواه نا خواه باید و ناید های
روزمران را تیپیده همیش شفونات وکالت

از نوع انتخاب پوشش گرفته تا گویش و
غیره مسائلی است که در گرینش شما

توسط موکل موثر خواهد بود.

بچه ها "هیچ وقت و هیچ وقت و هیچ
وقت همکار خود را تغیر نکید حتی

اگر کار بدی کرده باشد، حتی اگر در پرونده
تغلف کرده باشد، حتی اگر در پرونده

ای مقابله شما باشد هرگز به پای او
ستگ نزدیک که خواه بخواهید یا نخواهید بود سمت خودتان بر

خواهد گشت.

بچه ها "ممکن است در موقعی موکلی به شما مراجعه کند که

یکی از همکاران شما باقی از اقویوں وکالت نموده است،
به هیچ عنوان وارد جزئیات و میدلات مالی فی ماین آنها

نشود به شما هیچ ربطی نخواهد داشت که همکار شما چه
میزان حق الزحمه دریافت کرده است. خدایی ناکرده مبادا

چوری سخن بگویید که و هم از ارزش بودن کار و اقدامات

نظریه مشورتی

تشخیص صلاحیت محاکم کیفری دو قم را صالح به رسیدگی بداند، آیا در این فرض پرونده
بار دیگر جهت اظهارنظر به دادگاه تجدیدنظر استان قم ارسال می شود و رأی دادگاه کیفری
دو قم همچنان اعتبار دراد یا این که پرونده جهت صدور رأی باید نزد دادگاه تجدیدنظر داشته باشد؟

پاسخ:

در فرض سؤال که حسب نظر دیوان عالی کشور دادگاه بدوی صادر کننده رأی صالح به رسیدگی
تشخیص داده شده و قرار عدم صلاحیت صادره از دادگاه تجدیدنظر مغایر با مواری قانونی
تشخیص داده شده است؛ هرچند حل اختلاف در صلاحیت از سوی دیوان عالی کشور موجب
اچای رأی دادگاه بودی که در تجدیدنظر نقض شده است نمی شود، با وجود این جا که
رسیدگی و صدور رأی از دادگاه بدوی خارج از صلاحیت آن مرجع تشخیص داده شده است
موجی برای ورود مجدد این دادگاه به پرونده وجود ندارد و دادگاه تجدیدنظر باید وفق مقررات
رسیدگی و اتخاذ تصمیم کند.

چنانچه دادگاه تجدیدنظر رای دادگاه بدوی را به جهت عدم صلاحیت نقض و پرونده را به دادگاه
بدوی واقع در استان دیگر ارسال کند و در بی اختلاف در صلاحیت این دادگاه، دیوان عالی
کشور به صلاحیت همان دادگاه تجدیدنظر رای صادر کند، رأی منقول دادگاه بدوی احیاء
نمی شود و رسیدگی به موضوع و اتخاذ تصمیم با همان دادگاه تجدیدنظر است.

تاریخ نظریه: ۱۴۰۰/۰۱/۱۵

شماره نظریه: ۷۸۶/۱۴۰۰

استعلام:

مطابق بند «پ» ماده ۴۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ هر گاه رأی توسعه
دادگاهی که صلاحیت ذاتی یا محلی ندارد صادر شود، دادگاه تجدیدنظر استان رأی را نقض و
پرونده را به مرجع قضایی صالح ارسال و مراتب را به دادگاه صادر کننده رأی اعلام می کند. که
چنانچه دادگاه بدوی ایند دادگاه کیفری دو قم بدون در نظر گرفتن صلاحیت محلی رأی صادر
و دادگاه تجدیدنظر استان آن را نقض و نزد مرجع صالح مانند محاکم کیفری دو استان تهران
ارسال کند و مرجع اخیرالذکر نیز قرار عدم صلاحیت را نباید و دیوان عالی کشور در مقام

مراجع دادرسی مالیاتی در قوانین و مقررات ایران

حسین مشهوری - کارشناس رسمی مرکز کارشناسان رسمی

حل اختلافات مالیاتی با توجه به این تنبیرات اساسی پرداخته
خواهد شد.

کلیات مراجع و هیأت های حل اختلاف مالیاتی :

مراجع حل اختلافات مالیاتی که در قوانین مالیاتی و سایر قوانین
ذیربطة، به منظور اجرای عدالت ، اصل استقلال بی طرفی و
رجایت حقوق شهروندی توسط قانون گذار محترم پیش بینی و
مقرر شده است شامل موارد ذیل می باشد:

ادامه در صفحه بعد

سال ۱۴۰۰ طی ماده ۵۰ ق.م. ۱۱.۱ اصلاحات اساسی وساختاری
در تشکیلات هیأت های حل اختلاف مالیاتی از نظر میزان
استقلال، نحوه اداره و شرایط تشکیل جلسات، مسئولیت انشاء
رأی و... بعمل آورده و با توجه به اینکه در ارجاعات مختلف قوانین
مالیاتی در ارتباط با حل اختلافات مالیاتی اشارات گوناگونی
گردیده است، لذا جهت گردآوری مراجع مختلف و متنوع حل
اختلافات مالیاتی، این نوشان تنظیم گردیده است، که در ادامه
مقاله به همراه تشریح کلیات ، بیان و تنویر مراجع هیأت های

با عنایت به افزایش مأخذ پایه های مالیاتی و همچنین گسترش
تنوع وظایف مودیان مالیاتی از قبیل: ثبت نام در سامانه های
مخالف مالیاتی، تسلیم اظهارنامه های متنوع مالیاتی، اعلام
فهرست معاملات به صورت فصلی، تهیه صورت حسابهای
الکترونیکی استفاده از صندوق های مکانیزه فروش و سایر وظایف
مقررات مالیاتی، که این شرایط موجبات بروز اختلاف
مودیان مالیاتی با مراجع تشخیص مالیاتی را فراهم اورده است
و همچنین به جهت اینکه مجلس شورای اسلامی در خرداد ماه

ردیف	عنوان مرجع حل اختلاف مالیاتی	مأخذ قانونی	موعد/جهت اعتراض	اشخاص واجد صلاحیت و اختیار برای طرح اعتراض
-۱	اداره امور مالیاتی	ماده ۲۳۸ ق.م. و ماده ۴۸۵ ق.م.	ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص	مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۲	هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی	قسمت اخیر ماده ۲۳۸، تبصره ماده ۲۳۹، ماده ۴۲۰، ماده ۲۲۴، بند ۱۰ تبصره ۸، ماده ۱۶۹ مکرر، ماده ۱۷۰، تبصره اماده ۱۸۷	ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص یا عدم قبول نظر مستول مالیاتی موضوع ماده ۲۳۸ ق.م.	مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۳	هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدیدنظر	ماده ۲۴۷ و ماده ۲۴۴ ق.م. و ماده ۱۱۱ ق.م.	ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رای هیأت بدوی	مأموران مالیاتی مربوط یا مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۴	شورای عالی مالیاتی	ماده ۲۵۱ و بند ۴ ماده ۲۵۵ ق.م. و ماده ۲۵۶ ق.م.	ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ رای قطعی هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی و تجدیدنظر	مودی یا دادستان انتظامی مالیاتی
	چنانچه مودی در ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رای بدوی حل اختلاف مالیاتی اعتراض خود را تسليم ننموده باشد و در صورت باقی بودن اعتراض مودی، اعتراض مودی به شرح فوق در شورای عالی مالیاتی قابل طرح میباشد.			
-۵	هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع (هم عرض)	ماده ۲۵۷ ق.م. و ماده ۲۵۵ ق.م.	در مواردی که رای (هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدیدنظر) مورد شکایت از شعبه شورای عالی مالیاتی با دیوان عدالت اداری نقص گردد.	شعبه شورای عالی مالیاتی
-۶	هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع ماده ۱۶۱	ماده ۱۶۱ ق.م. و ماده ۲۵۵ ق.م.	در مواردی که مالیات مودی هنوز قطعی نشده یا مراحل اجرایی آن طی نشده است و بین فریط مال یا اموال از طرف مودی به قصد فرار از پرداخت مالیات میروند اداره امور مالیاتی باید با ارائه دلایل کافی از هیأت حل اختلاف مالیاتی قرار تأمین مالیات را بخواهد و در صورتی که هیأت صدور قرار را لازم تشخیص دهد ضمن تعیین مبلغ قرار مقنضی صادر خواهد کرد.	اداره امور مالیاتی
-۷	هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع ماده ۲۱۶	ماده ۲۱۶ ق.م. و ماده ۲۵۵ ق.م.	از زمان ابلاغ برگ اجرایی موضوع ماده ۲۱۰ ق.م.	مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۸	هیأت حل اختلاف مالیاتی (درخواست استرداد اضافه پرداختی)	موضوع ماده ۲۴۳ ق.م.	ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ نظر اداره امور مالیاتی	مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۹	هیأت حل اختلاف موضوع مطالبه مالیات از غیر مودی	تبصره ماده ۱۵۷ ق.م.	در هر مرحله ای که باشد با رعایت دستورالعمل شماره: ۱۳۹۷/۰۸/۲۲	مودی یا وکیل تام الاختیار مودی
-۱۰	هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی	موضوع ماده ۲۵۸ ق.م.	هرگاه در شعبه شورای عالی مالیاتی نسبت به موارد مشابه رویه‌های مختلف اتخاذ شده باشد و همچنین در مواردی که نسبت به موارد مشابه آراء متفاوتی توسط هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی صادر شده باشد.	حساب ارجاع وزیر امور اقتصاد و دارایی رئیس کل سازمان امور مالیاتی یا رئیس شورای عالی مالیاتی
-۱۱	هیأت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر	موضوع ماده ۲۵۱ مکرر ق.م. و ماده ۱۱۱ ق.م.	در مورد مالیات‌های قطعی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم که در مرجع دیگری قابل طرح نباشد و به ادعای غیر عادلانه بودن مالیات، مستند به مدارک دلایل کافی از طرف مودی شکایت و تقاضای تجدید رسیدگی شود.	حساب ارجاع وزیر امور اقتصاد و دارایی
-۱۲	شعبه بدوی دیوان عدالت اداری	بند ۲ ماده ۱۰، تبصره ۲ ماده ۱۶ و ماده ۲۲ قانون تشکیلات و آینین دادرسی دیوان عدالت اداری	برای اشخاص داخل کشور سه ماه و برای افراد مقیم خارج از کشور، شش ماه از تاریخ ابلاغ رای یا تصمیم قطعی مرجع مربوط مطابق قانون آینین دادرسی دادگاه‌های عمومی و تقاضا (در امور مدنی) است.	مودی یا وکیل با قائم مقام و یا نماینده قانونی
-۱۳	شعبه تجدیدنظر دیوان عدالت اداری	ماده ۶۵ و ماده ۷۴ قانون تشکیلات و آینین دادرسی دیوان عدالت اداری	مهلت تجدیدنظر خواهی برای اشخاص مقیم ایران بیست روز و برای اشخاص مقیم خارج از ایران دو ماه از تاریخ ابلاغ است.	درخواست یکی از طرفین یا وکیل یا قائم مقام و یا نماینده قائم مقام یا نماینده قاضی شعبه بدوی دیوان
-۱۴	شعبه همعرض دیوان عدالت اداری	ماده ۷۵ و ۷۶ قانون تشکیلات و آینین دادرسی دیوان عدالت اداری	در صورتی که حداقل یک قاضی از دو قاضی و یا دو قاضی از سه قاضی صادر کننده رای در شعبه تجدیدنظر، یعنی به اشباع شکلی یا ماهوی خود بپرند، مراتب را با ذکر دلیل به رئیس دیوان اعلام می‌دانند. رئیس دیوان بروونه را جهت رسیدگی و صدور رای به شعبه همعرض ارجاع می‌دهد.	رئیس قوه قضائیه یا رئیس دیوان و همچنین یک قاضی از دو قاضی و یا دو قاضی از سه قاضی صادر کننده رای در شعبه تجدیدنظر،
-۱۵	هیأت عمومی دیوان	ماده ۸۰، ۸۴، ۸۶ و ۹۴ قانون تشکیلات و آینین دادرسی دیوان عدالت اداری	ماده ۷۹ در صورتی که رئیس دیوان رأی قطعی شعبه قضائیه را خلاف بین شرع یا قانون تشخیص دهن، رئیس دیوان فقط برای یکبار با ذکر دلیل برونده را برای رسیدگی ماهوی و صدور رای به شعبه همعرض ارجاع می‌نماید. رای صادر شده قطعی است.	نفاذ مقتضای ابطال مصوبات خلاف قانون نیز در هیئت عمومی دیوان و با تقدیم درخواست صورت می‌گیرد.
-۱۶	محاكم قضایی	با عنانت به بخششمه شماره ۱۴۰۱/۰۷/۲۶ ریاست محترم دادگستری تهران، طی آن توسط ایشان، تأیید بر عدم ورود محاکم قضایی به پرونده های مالیاتی در مقام رسیدگی، صدور قرار دستور موقت و گردیده است.	نفاذ مقتضای ابطال مصوبات خلاف قانون نیز در هیئت عمومی دیوان	رئیس قوه قضائیه یا رئیس دیوان

در قسمت دوم این نوشتار، به تشریح کلی هریک از مراجع و مراحل مذکور و نکات خاص و کاربردی در ارتباط با هریک از مراجع فوق پرداخته خواهد شد.